

Kan et interkommunalt samarbeid selge tjenester?

Kommunal Rapport 27.09.2021, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen

Her må vi holde tungen rett i munnen når det gjelder hva slags type samarbeid det er tale om.

SPØRSMÅL: I vårt fylke er det etablert et interkommunalt selskap med kommuner og fylkeskommune som eiere, som har som oppgave blant annet å gi kurs, råd og veiledning til sine eiere i alle slags arkivspørsmål. Selskapet kjører for tiden et prosjekt i samarbeid med eierkommunene på internkontroll og arkivplan. I denne forbindelse har vi hatt en gjennomgang av ulike former for interkommunalt samarbeid. Vi ser her at § 27-samarbeid mellom flere av våre eierkommuner også utfører salg av tjenester til kommuner som ikke er en del av samarbeidet, og til private aktører.

Vårt spørsmål er, kan et interkommunalt samarbeid selge tjenester? Samarbeidets kjernevirksomhet er kommune- og arealplanlegging, og tjenestene er knyttet opp mot utarbeidelse av planer og utredninger.

SVAR: Her må vi først holde tungen rett i munnen når det gjelder hva slags type samarbeid det er tale om. Interkommunale selskaper er selvstendige rettssubjekt er og reguleres ikke av kommuneloven. Det samarbeidet det her er tale om, er et selskap opprettet ved etter [Lov om interkommunale selskaper](#) (LOV-1999-01-29-6). Deltakere kan være kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper ([§ 1](#)).

Grunnlaget for dette samarbeidet er en selskapsavtale etter [lovens § 4](#) der det blant annet (tredje avsnitt) angis selskapets formål. Innen denne rammen kan et slikt interkommunalt selskap opptre som en vanlig markedsaktør og selge tjenester, både til sine eiere og til andre, på samme måte som statsforetak eller offentlig eide aksjeselskap. Levering av tjenester til eierkommunene kan være forankret i bestemmelser i selskapets vedtekter om dette, eller de kan bygge på generelle eller individuelle avtaler om dette.

Så langt er alt ganske greit. Men i noen situasjoner kan EØS-avtalen skape problemer. Salg tjenester i en konkurransesituasjon må skje på vilkår som ikke innebære støtte til den som kjøper disse, se [EØS-avtalen art. 61](#) som forbyr «støtte gitt av statsmidler i enhver form, som vrir eller truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak», noe jeg forstår også gjelder for offentlig heleide selskaper som interkommunale selskaper etter loven om disse.

Dette er altså noe annet enn [§ 27-samarbeid i kommuneloven av 1992](#), det som nå heter «kommunalt oppgavefelleskap» og er regulert i [kapittel 19 i kommuneloven av 2018](#). Også her er rammene for hva et slikt samarbeid kan omfatte, ganske vide, og i merknadene til bestemmelsen i proposisjonen til 2018-loven sies om dette: «Oppgavefelleskap kan både benyttes til enkle og mindre omfattende samarbeid, som samarbeid om kontrollutvalgssekretariat, kommuneadvokat og lignende, og til større og mer omfattende samarbeid. Bestemmelsen åpner i utgangspunktet for samarbeid om å løse alle typer oppgaver, både lovpålagte og ikke-lovpålagte.»

Heller ikke denne samarbeidsformen avskjærer dermed salg av tjenester eller annet til kommuner eller private, men også her vil forbudet mot statsstøtte kunne komme inn som en begrensning hvis det som tilbys «truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak».